

Norsk forening for slagrammede

Faktaark

BLODFORTYNNENDE MEDISIN ETTER HJERNESLAG

Blodfortynnende medisiner brukes for å forhindre blodpropp. De blir ofte foreskrevet etter TIA (drypp) eller hjerneslag forårsaket av blodpropp (ischemisk hjerneslag). Dette faktaarket beskriver sammenhengen mellom blodpropp og blodfortynnende midler som brukes for å redusere risikoen for hjerneslag.

Hva er hjerneslag?

Et hjerneslag oppstår på to forskjellige måter. Det kan være en blodåre som sprekker i hjernen, hjerneblødning, som da vil skade de omkringliggende cellene eller det kan oppstå pga at blodsømmen blokkeres i arteriene til hjernen, ischemisk hjerneslag.

Ischemisk hjerneslag er mest vanlig, ca 85 % av alle hjerneslag. De oppstår pga:

- Trombose – dannelse av en blodpropp inne i en arterie
- Emboli – blodpropp som dannes i et blodkar og føres med blodstrømmen til hjernen
- Blokkering av de tynne blodårene inne i hjernen

Mange vil oppleve å få en TIA (transient ischemic attack), ofte kalt drypp. Symptomene her er de samme som for hjerneslag, men de varer bare en kort tid (noen minutter til 24 timer). De som får et TIA vil ofte få et hjerneslag og må til sykehus straks.

Både TIA og ischemisk hjerneslag kommer av blodpropp.

Hva gjør blodproppen?

Blod produseres i benmargen og består av røde blodceller, blodplater, plasma og hvite blodceller.

Blodlevring er en naturlig og nødvendig del av livet. Dette hindrer for mye blodtap fra vitale organer etter skade. I denne sammenheng er blodplatene helt nødvendig.

Det er to trinn i blodlevringsprosessen. Først strømmer blodplatene til for å lage en plugg i den skadete blodåren ved at de kleber seg sammen. Deretter dannes det et protein kalt fibrin som bygger opp koagelet i koagulasjonssystemet (holder sammen blodplateklumpen).

Hva er blodfortynnende medisin?

Blodfortynnende medisin reduserer blodets evne til å levre seg. Det er to forskjellige typer; blodplatehemmere og koagulasjonshemmere.

Blodfortynnende medisin må ikke gis til dem med hjerneblødning da det vil forverre situasjonen. Dersom du er i risikozonen for ischemisk hjerneslag, vil legen forskrive blodfortynnende medisin til deg.

Blodplatehemmere

Blodplatehemmerne hindrer blodplatene i å klistre seg sammen. Vanlige blodplatehemmere er:

- Aspirin
- Albyl E
- Persantin
- Plavix

Etter et TIA er risikoen for hjerneslag størst de 7-14 første dagene. Det er da viktig å bruke en blodplatehemmer.

Etter ischemisk hjerneslag er det også viktig å bruke en blodplatehemmer.

Uønskede bivirkninger av blodplatehemmere er blødning. Personer som er gravide eller gir bryst bør ikke bruke blodplatehemmere.

Koagulasjonshemmere

Koagulasjonshemmere er medisiner som virker senere i blodlevringsprosessen ved å forhindre dannelse av fibrin. Disse gjør også eksisterende blodpropper mer stabile og forhindrer dem i å gå i blodbanen til hjernen.

Marevan (Warfarin)

Marevan ble utviklet i 1944 som en rottegift. Innen få år ble den godkjent som blodfortynnende medisin. Marevan gis til personer som er i risikozonen for blodpropp pga hjerteflimmer eller etter innsettelse av kunstige hjerteklaffer.

Marevan forandrer måten leveren bruker vitamin K. Jo mindre vitamin K er tilgjengelig, jo lenger tar det for blodet å koagulere.

Nivået for Marevan måles ved blodprøver. International Normalised Ratio (INR) er uttrykt i en verdi. En normal INR er ca 1. Avhengig av helsesituasjonen, ønsker man forskjellige verdier. For dem med hjerteflimmer vil man ha INR 2 eller 3.

Marevan bør tas på samme tidspunkt hver dag. Når du bruker Marevan, må du si dette til tannlegen før tannbehandling.

Marevan må ikke brukes dersom du har ekstremt høyt blodtrykk, magesår eller betennelse i hjerteklaffene. Det bør også unngås dersom du er gravid.

Marevan reagerer på en del medisiner slik at effekten øker. Det betyr at INR nivået vil stige. Slike medisiner er:

- Antibiotika
- Aspirin
- Statiner (kolesterol medisiner)
- Persantin
- Antidepressive medisiner
- Plavix
- Magesår medisiner

Det finnes også medisiner som reduserer effekten av Marevan. Din fastlege vil vite hvilke medisiner du kan ta dersom du bruker Marevan.

Nye perorale antikoagulanter (NOAK) er nå godkjent i Norge. Disse gjør livet enklere for pasienten. Han/hun kan spise og drikke som alle andre og slipper å besøke legen for å måle INR. Regelmessige legebesøk årlig er likevel å anbefale. Medisinene fås på blå resept. Legene må benytte brukerveiledning fra Helsedirektoratet. **Ingen av de nye medisinene kan brukes ved mekanisk hjerteventil eller ved profylakse og behandling av gravide.**

Pradaxa

Kan brukes ved atrieflimmer (hjerterflimmer) og ved postoperativ tromboseprofylakse ved kne- og hoftekirurgi.

Xarelto

Kan brukes ved atrieflimmer, postoperativ tromboseprofylakse ved kne- og hoftekirurgi, dyp venetrombose akutt, lungeembolisme – akutt og venøs trombose – sekundærprofylakse

Eliquis

Kan brukes ved atrieflimmer (hjerterflimmer) og ved postoperativ tromboseprofylakse ved kne- og hoftekirurgi.